

Cel naukowy projektu koncentruje się wokół zasad i procedur określania prawdopodobieństwa popełnienia czynu zabronionego w populacji klinicznej i penitencjarnej, jak również wokół trafności i rzetelności prognoz dokonywanych w powyższych sytuacjach przez biegłych specjalistów. Tak sformułowany cel wypływa z potrzeby dostarczenia specjalistom szacującym, na potrzeby sądu, ryzyko przemocy kryminalnej, solidnych, opartych na naukowych dowodach podstaw do opiniowania o zasadności stosowania tzw. środków leczniczo-zabezpieczających czy podejmowania decyzji o sposobie wykonania kary pozbawienia wolności uwzględniającej prognozę społeczno-kryminologiczną. Ujmując nieco bardziej konkretnie cel naukowy projektu należy stwierdzić, iż analizowana będzie rola czynników ryzyka i czynników ochronnych w prognozowaniu i monitorowaniu prawdopodobieństwa popełnienia czynu zabronionego u sprawców objętych izolacyjnym systemem środków leczniczo-zabezpieczających oraz u skazanych odbywających karę pozbawienia wolności. Szczegółowe cele badawcze, wynikające z przyjętego ogólnego kierunku badań, przedstawiają się następująco:

1. Określenie najbardziej znaczących czynników ochronnych w prognozie i zarządzaniu ryzykiem przemocy u osób dorosłych w kontekście klinicznym i penitencjarnym.
2. Określenie związków między czynnikami ochronnymi/ ryzykiem przemocy a zmiennymi osobowościowymi (poziom psychopatii, impulsywność, styl myślenia przestępczego) oraz poziomem samoregulacji.
3. Opracowanie modelowej procedury oceny, monitorowania i zarządzania ryzykiem przemocy w warunkach polskich oddziałów sądowo-psychiatrycznych oraz penitencjarnych na bazie otrzymanych wyników (w postaci wytycznych, standardów diagnostycznych)
4. Zbadanie właściwości psychometrycznych skal HCR-20 v3 oraz SAPROF (w tym walidacja).

Uzasadnienia dla podjęcia problemu badawczego dostarcza analiza dostępnej, rodzimej literatury poruszającej problem uwarunkowań przemocy i przestępczości, która ukazuje wyraźnie potrzebę opracowania i wprowadzenia skutecznych, obiektywnych i odpowiednio trafnych procedur oceny prawdopodobieństwa ich pojawienia się. W podobnym tonie wypowiadają się specjaliści z zakresu prawa karnego, wskazując na istniejący aktualnie rozdźwięk pomiędzy oczekiwaniami Ustawodawcy a możliwościami diagnostów warunkowanymi dostępnością na Polskim rynku (a raczej jej brakiem) zaawansowanych metod umożliwiających precyzyjną ocenę nasilenia ryzyka przemocy. Prognoza taka jest trzonem Ustawy o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób z 2013 roku, która uzależnia wybór środka, dozór prewencyjny lub umieszczenie (izolację) w Krajowym Ośrodku Zapobiegania Zachowaniom Dyssocjalnym), od „wysokości” prawdopodobieństwa pojawienia się przemocy w przeszłości.

Przegląd systematycznie publikowanych doniesień badawczych z całego świata potwierdza, że wyodrębnione na przestrzeni 30 lat istnienia narzędzi nurtu SPJ (z Historical/Clinical/Risk Management (HCR-20) na czele) czynniki ryzyka udoskonaliły znacznie procedury szacowania ryzyka przemocy. Stworzyły także sprzyjające warunki do wczesnej interwencji medyczno-psychologicznej, mającej zapobiegać pogłębiającemu się procesowi społecznej dezadaptacji sprawców czynów zabronionych. Wskazują obszary, czynniki i okoliczności, które muszą być uwzględnione w każdej diagnozie i prognozie kliniczno-kryminologicznej. Wiedza o nich jest przydatna nie tylko dla biegłych psychologów, psychiatrów, czy seksuologów, lecz także dla sądu, który powinien mieć bez wątpienia wgląd w procesy psychiczne decydujące o pojawieniu się przemocy czy czynniki sprzyjające recydywie.